

KURU SOĞAN

Ocak 2020, Ürün No: BÜ-12

Dünya Kuru Soğan Verileri (bin ton)

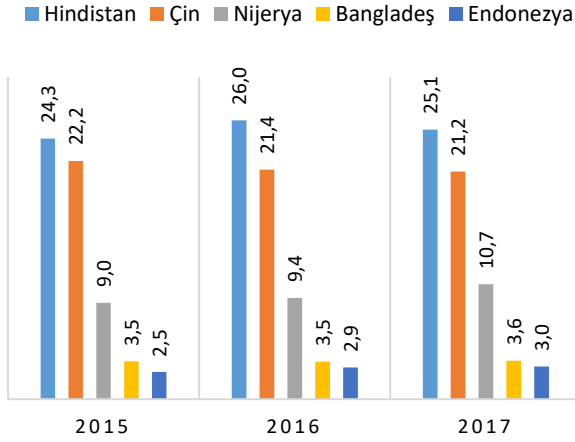
	2014	2015	2016	2017	2018	Değişim (%) ¹
Alan (bin ha)	4.813	4.835	5.086	5.202	-	2,3
Verim (ton/ha)	18,54	18,92	18,67	18,81	-	0,7
Üretim	89.246	91.477	94.941	97.863	-	3,1
İthalat	6.695	7.153	6.709	6.820	6.425	-5,8
İhracat	7.380	7.094	7.791	8.009	7.489	-6,5

Kaynak: FAO, UNCOMTRADE (07.01.2020), ¹/Son iki yılın değişimini göstermektedir. HS Kodu: 070310 alınmıştır.

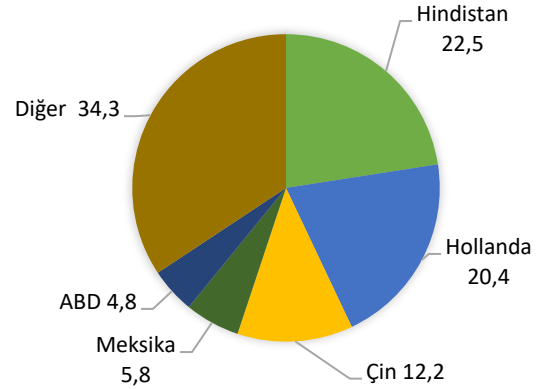
FAO verilerine göre 2017 yılında dünyada 142 ülkede kuru soğan üretimi gerçekleşmiştir. 2017 yılında kuru soğan ekim alanı bir önceki yıla göre %2,3 oranında artarak yaklaşık 5,2 milyon hektara ulaşmıştır. Kuru soğan üretimi ise bir önceki yıla göre %3,1 artarak 97,9 milyon ton olmuştur. Dünya kuru soğan ekim alanlarının %25,1'i

Hindistan, %21,2'sini Çin, %10,7'sini Nijerya oluşturmaktadır. Dünya kuru soğan üretimin de Çin ve Hindistan başlıca ülkelerdir. 2017 yılında Çin'de 24,3 milyon ton, Hindistan'da ise 22,4 milyon ton kuru soğan üretimi gerçekleşmiştir.

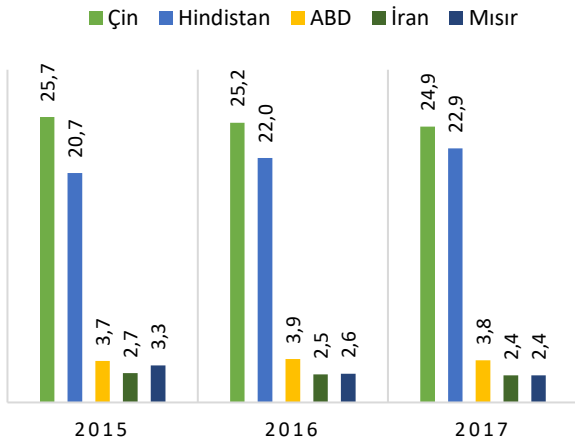
Kuru Soğan ekim alanında önemli ülkeler (%)

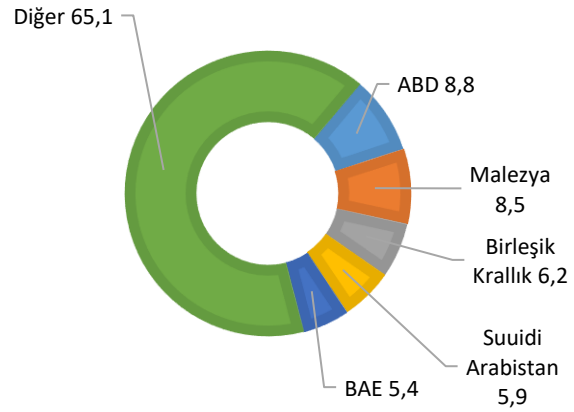
Ülkelere göre dünya kuru soğan ihracatı (2018, %)

Kuru Soğan üretiminde önemli ülkeler (%)

Ülkelere göre dünya kuru soğan ithalatı (2018, %)

Dünyada ortalama kuru soğan verimi 2017 yılında bir önceki yıla göre %0,7'lik artış göstererek 18,81 ton/ha olmuştur. Kuru soğan dış ticaret verileri incelendiğinde 2018 yılında ihracat yaklaşık 3,38 milyar \$ ve ithalat 2,86 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılında dünyada kuru soğan ihracatında 1,69 milyon tonluk ihracat miktarı ile Hindistan ilk sırada yer almaktadır. Hollanda, 1,53 milyon

tonla ikinci sırayı alırken, Çin 0,91 milyon tonluk ihracat ile üçüncü sıradadır. Türkiye 101 bin tonla 13. sırada yer almaktadır.

ABD 568 bin ton ithalat ile dünya kuru soğan ithalatında ilk sırada yer almaktadır. Malezya 545 bin ton ile ikinci sırayı alırken, Birleşik Krallık 401 bin tonluk ithalatı miktarı ile üçüncü sırada yer almaktadır.

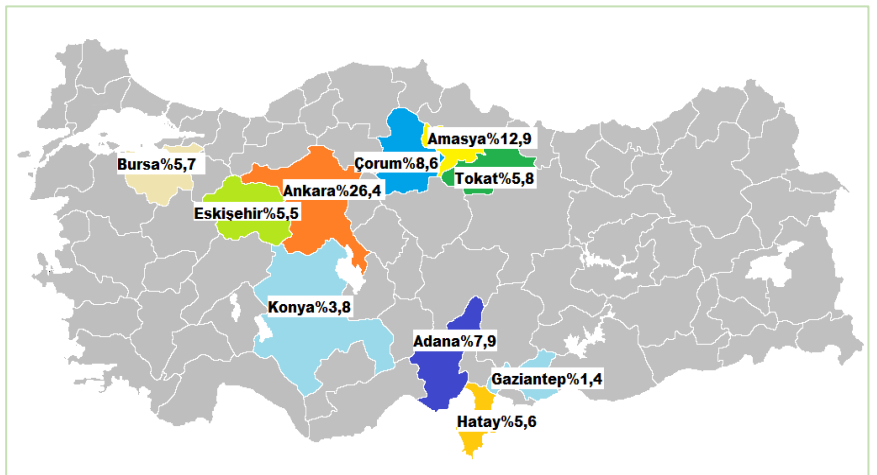
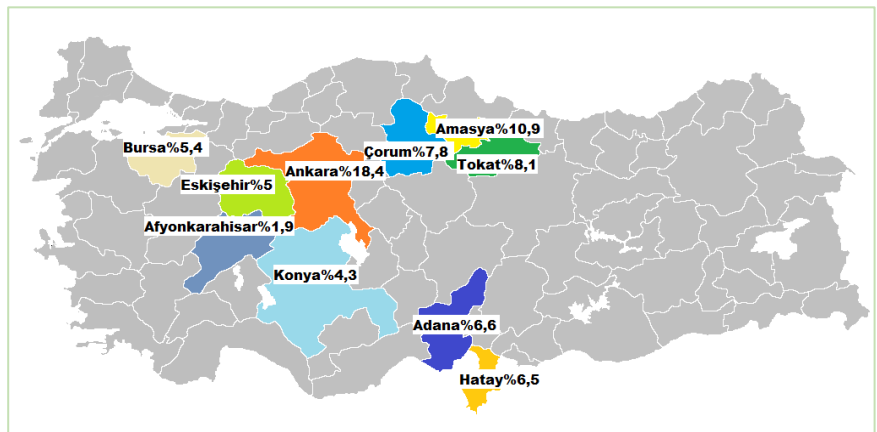
Türkiye Kuru Soğan Verileri (bin ton)

	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Değişim (%) ¹
Alan (1000 ha)	60	58	60	58	53	-8,7
Verim (ton/ha)	29,81	32,57	35,11	37,72	36,63	-2,9
Üretim	1.790	1.879	2.121	2.176	1.931	-11,3
Tüketim	1.535	1.652	1.688	1.808	-	7,1
İthalat (ton)	11.275	203	71	172	495	187,6
İhracat	85	37	229	157	101	-35,8

Kaynak: TÜİK (Erişim 07.01.2020), ¹/ Son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir.

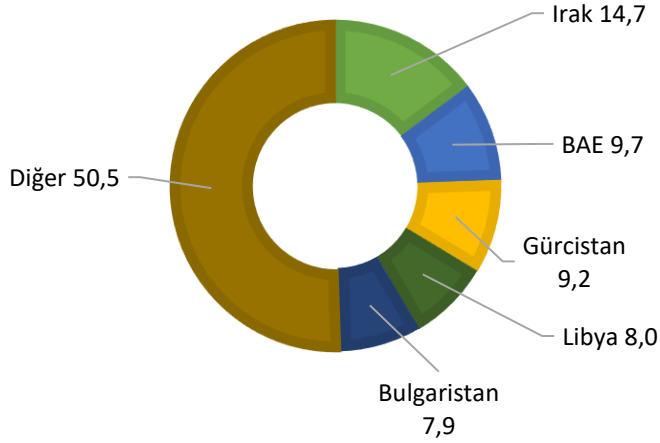
Kuru soğan ekim alanları; 2018 yılında Türkiye’de kuru soğan ekim alanı 2017 yılına göre %8,6 oranında azalarak 52,7 bin ha alanda gerçekleşmiştir. Kuru soğan ekim alanı en geniş olan il, 97 bin dekar (%18,4) ile Ankara’dır. Ankara’yı 57 bin dekarla Amasya, 43 bin dekarla Tokat ve sırasıyla Çorum, Adana ve Hatay illeri izlemektedir. Kuru soğan veriminde 2018 yılında, 2017 yılına göre %2,9 oranında azalma görülmektedir.

Kuru soğan üretimi; Türkiye’de 2018 yılında 1,9 milyon ton kuru soğan üretimi gerçekleşmiştir. Ankara 510 bin ton kuru soğan üretimi ile ekim alanında olduğu gibi üretimde de ilk sırada yer almaktadır. Ankara’yı sırasıyla 249 bin ton üretimle Amasya, 166 bin ton üretimle Çorum ve sırasıyla Adana, Tokat ve Bursa illeri izlemektedir. Türkiye’deki kuru soğan üretiminin %68,6’sı bu illerde gerçekleştirilmektedir. TÜİK Bitkisel Üretim istatistiklerine göre 2019 yılı kuru soğan üretiminin %13,9 oranında artışla 2,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

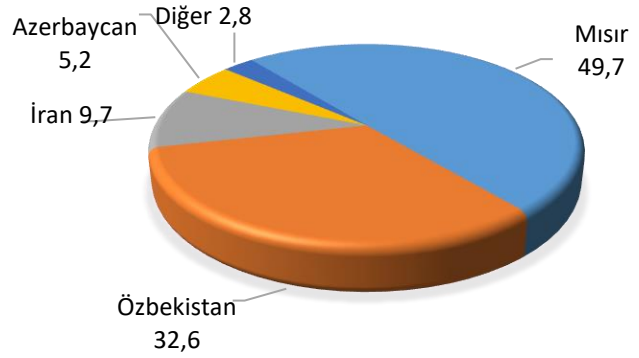

Kuru soğan üretiminde mevcut desteklemeler: Türkiye’de kuru soğan üretimine 2019 yılı itibarıyla: 17 TL/da mazot desteği ve 4 TL/da gübre desteği verilmektedir. 2019 üretim sezonunda organik tarım kapsamında üretimi yapılan kuru soğan, 2. kategori ürünler arasında yer almış olup, belirlenen destek miktarı ürün sertifikası (bireysel) 40 TL/da, ürün sertifikası(üretici grubu) 20 TL/da’dır. 2019 yılı Toprak Analizi Desteği asgari 50 dekar ve üzeri tarım arazilerinde, her 50 dekar araziye kadar analiz başına yetkili Toprak Analiz Laboratuvarlarına 40 lira destek verilmiştir.

Türkiye'nin kuru soğan ihracatında önemli ülkeler (2019*, %)

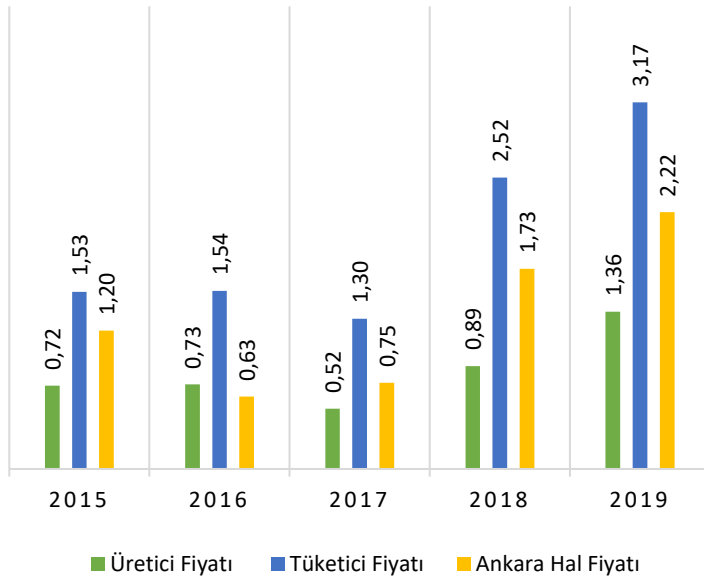

Türkiye'nin kuru soğan ithalatında önemli ülkeler (2019*, %)

* Ocak-Kasım verileri

TL/Kg

2019 yılı Aralık ayında 1,04 TL/kg olan üretici fiyatı bir önceki aya göre %10,6 artış gösterirken, önceki yılın aynı ayına göre %29,3 azalmıştır.

2019 yılı Aralık ayında 2,11 TL/kg olan tüketici fiyatı bir önceki aya göre %25,1 artmış, bir önceki yılın aynı ayına göre de %49,6 azalmıştır.

2019 yılı Aralık ayında 1,48 TL/kg olan Ankara Büyükşehir Halinde hal fiyatı bir önceki aya göre %57,4 artmış, bir önceki yılın aynı ayına göre de %49,3 azalmıştır.

2019 yılı ortalaması 1,36 TL/kg olan kuru soğan üretici fiyatı bir önceki yıla göre %52,8 artmış, 2019 yılı ortalaması 3,17 TL/kg olan tüketici fiyatı bir önceki yıla göre %25,8 artmıştır. 2019 yılı Ankara Büyükşehir Belediye Halinde 2,22 TL/kg olan hal fiyatı bir önceki yıla göre %28,3 artmıştır.

Türkiye'de üretimin sürdürülebilirliğinin sağlanması ve sağlıklı ürün elde edilebilmesi için desteklenen ürünler arasında kuru soğan da yer almaktadır. Kuru Soğana mazot, gübre desteklemesi ve organik tarım desteklenmesi yapılmıştır. Kuru soğan üretimi yapan üreticilere verilen tarımsal desteğe bakıldığında 2015 yılında verilen desteğin 2019 yılında %33,8 arttığı görülmektedir. Bu artışın en önemli sebebi 2015 yılında verilen mazot desteğinin 2018 yılı hariç sürekli artmasıdır.

Verilen Destek (TL/kg)

Yıllar	Toprak Analizi	Gübre	Mazot	Toplam
2015	0,0008	0,0020	0,0015	0,0043
2016	-		0,0031	0,0031
2017	0,0002	0,0010	0,0027	0,0039
2018	0,0002	0,0011	0,0027	0,0040
2019*	0,0002	0,0011	0,0047	0,0060

Kaynak: TOB, TEPGE Hesaplamaları

* 2018 yılı verimi kullanılmıştır.

	2015	2016	2017	2018	2019
Soğan (TL/kg)	0,72	0,73	0,52	0,89	1,36
K.Soğan Fiyatı + Destek (TL/kg)	0,72	0,73	0,52	0,89	1,37
Gübre Fiyatı (TL/kg) (a. sülfat)	0,68	0,64	0,71	1,01	1,22
Mazot Fiyatı (TL/lt)	3,85	3,85	4,69	5,78	6,43
1 kg K.Soğan ile alınabilecek girdi miktarı (kg)					
K.Soğan/Gübre	1,06	1,13	0,73	0,88	1,12
K.Soğan + destek/Gübre	1,06	1,14	0,74	0,88	1,12
K.Soğan /Mazot	0,19	0,19	0,11	0,15	0,21
K.Soğan + destek/Mazot	0,19	0,19	0,11	0,15	0,21

Kaynak: TÜİK, BÜGEM / * 2018 yılı verimi kullanılmıştır.

Kuru Soğan Girdi Pariteleri

Kuru soğan Türkiye 'de, üretici ve tüketici fiyatı en fazla dalgalanma gösteren ürünlerin başındadır. 2019 yılı fiyatı ile 1 kg kuru soğan karşılığında 1,115 kg gübre, 0,21 lt mazot alınmaktadır. Önceki yıla göre, ortalama kuru soğan üretici fiyatı %52,8 artmıştır. Mazot ve gübre fiyatlarındaki artış 1 kg kuru soğan ile alınabilecek gübre ve mazot miktarında azalmalara neden olmuştur. Desteklerle birlikte 2019 yılında 1 kg kuru soğan ile 0,21 lt mazot ve 1,12 kg gübre alınmaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünyada kuru soğan 2017 yılı FAO verilerine göre 5,2 milyon hektar alanda yetiştirilirken, yaklaşık 98 milyon ton gerçekleştirilmiştir. Türkiye ise kuru soğan üretiminde 2017 yılında dünya sıralamasında 7. sırada, ekim alanında 12. sıradadır.

Dünya kuru soğan verimi 2017 yılı FAO verilerine göre 18,81 ton/ha, Türkiye'de ise 31,28 ton/ha olup, dünya ortalamasının üstündedir. Türkiye'de kuru soğan üretiminde son beş yılda verim ve kalitede ciddi artışlar yaşanmıştır. Dünya soğan üretiminde Türkiye avantajlı bir konumda olmasına rağmen bu avantajını yeteri kadar değerlendirebildiği söylenemez.

2019 yılında Türkiye'nin kuru soğan ihracatı kasım ayı itibarıyla bir önceki yıla göre %66,8'lik bir artış göstererek 168 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

2018 yılı itibarıyla 495 ton olan kuru soğan ithalatı ise 2019 Kasım ayı itibarıyla 116 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Bu artışın en önemli sebebi fiyatların çok yükselmesi sonucunda gümrük vergisinin sıfırlanmasıdır. Gümrük vergisinin kaldırılması sonucunda ise, kuru soğan piyasa fiyatlarının kademeli olarak düşmesi sağlanmıştır.

Piyasada yaşanan kuru soğan arz sıkıntısının ilk hasat tarihine kadar giderilmesi amacıyla; 07 Ocak 2020 tarih Resmi Gazetede yayımlanan "İhracatı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ" ile kuru soğan ve patates "soğutulmuş patates" tohumluk hariç, ihracı ön izne bağlı mallar listesine eklenmiştir.

Alınan bu karar; "İhracata herhangi bir yasaklama getirmemiş olup, Türkiye'nin üretim, tüketim, stok, ihtiyaç ve yurtiçi-yurtdışı piyasa fiyatlarının düzenli olarak takip edilerek, söz konusu ürünlerin ihracatının ön izne bağlanmasını içermektedir."

Söz konusu iki üründe 2019 yılı üretimi bir önceki yıla göre artış göstermiş ve ülke ihtiyacını karşılayacak seviyelere ulaşmıştır. Ancak özellikle kuru soğanda en büyük üretici ve ihracatçı kimi ülkelerde bu yıl iklimsel olumsuzluklardan kaynaklı yaşanan üretim düşüşü ve ithalat talebi yurtiçi - yurtdışı piyasaları etkilemiştir.

Türkiye'de ihracat nedeniyle arz açığı oluşmaması, tüketici fiyatlarında dalgalanma yaşanmaması amacıyla ihracat ön izne bağlanmıştır.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Uğur BAYRAM, ugur.bayram@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833/128